

Eläinten terveys ja hyvinvointi -yksikkö

Lampaiden ja vuohien merkitsemis- ja rekisteröintiohje

Lampaiden ja vuohien merkitsemis- ja rekisteröintiohje

1 Yleistä

Lampaiden ja vuohien merkitseminen ja rekisteröinti perustuu EU-säädöksiin ja lakiin eläintunnistusjärjestelmästä (238/2010), joissa säädetään jokaisen lampaista tai vuohia pitävän velvollisuudesta rekisteröityä eläintenpitäjäksi sekä ilmoittaa omistamiensa tai hallitsemiensa lampaiden ja vuohien tiedot rekisteriin. Tarkemmin rekisteröintiin ja merkitsemiseen liittyvistä vaatimuksista on säädetty maa- ja metsätalousministeriön asetuksella lammas- ja vuohieläinten merkitseminen ja rekisteröinti (469/2005) siihen liittyvine muutosasetuksineen (356/2008). Määräykset koskevat kaikkia lampaita ja vuohia ml. mufloni ja kääpiövuohi.

Lammas- ja vuohirekisterin käyttöä ja tietojen luovutusta säätelee osaltaan laki maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmistä (284/2012).

Lisätietoja ja ajankohtaisia eläintenpitäjiä koskevia tiedotteita on Eviran internetsivuilla osoitteessa: www.evira.fi > Eläimet > Eläinsuojelu ja eläintenpito > Merkitseminen ja rekisteröinti > Lampaat ja vuohet. Jos luet tämän oppaan sähköistä versiota, linkki sivulle löytyy [tästä](#).

1.1 Määritelmiä

Tässä ohjeessa tarkoitetaan

- *Eläimellä* lampaita ja vuohia (ml. mufloni ja kääpiövuohi)
- *Eläintenpitäjällä* luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka on pysyvästi eli yli 30 vuorokauden ajan vastuussa yhdestä tai useammasta eläimestä
- *Pitopaikalla* yhtä tai useampaa laitosta, rakennusta, tarhaa tai muuta paikkaa, jossa eläimiä pidetään, kasvatetaan tai käsitellään
- *EU-tunnuksella* korvamerkkiin painettua ja rekisterissä olevaa, eläimen yksilöivää tunnistetta
- *Tarkistenumero* EU-tunnuksen perässä ilmoitettavaa numeroa
- *Päämerkillä* eläimen korvaan kiinnitettävää merkkiä, jossa on eläimen yksilöllinen EU-tunnus
- *Apumerkillä* eläimen korvaan kiinnitettävää merkkiä, jossa on eläimen yksilöllinen EU-tunnus ja mahdollisesti eläintenpitäjän valinnan mukainen tilakohtainen korvanumero
- *Korvausmerkillä* rikkoutuneen tai hävinneen päämerkin tai apumerkin sijalle tilattavaa saman EU-tunnuksen sisältämää korvamerkkiä
- *Vanhalla EU-merkillä* vanhan merkitsemisjärjestelmän mukaista korvamerkkiä
- *E-merkillä* korvamerkkiä, joka sisältää sähköisesti luettavan EU-tunnuksen visuaalisesti luettavan EU-tunnuksen lisäksi

2 Eläintenpitäjän ja pitopaikan rekisteröinti

2.1 Eläintenpitäjän rekisteröityminen ja muutoksista ilmoittaminen

Yhden tai useamman lampaan tai vuoden pitäjän on rekisteröidyttävä eläinten pitäjäksi.

Eläinten terveys ja hyvinvointi -yksikkö

Lampaiden ja vuohien merkitsemis- ja rekisteröintiohje

Rekisteröitymislomake toimitetaan **ennen** eläintenpidon aloittamista maaseutuelinkeinoviranomaiselle siinä kunnassa, missä eläintenpitäjän maatilán talouskeskus tai asuinpaikka sijaitsee.

Rekisteröitymislomakkeen saa kunnasta tai internetistä osoitteesta: www.evira.fi > Tietoa Evirasta > Lomakkeet ja ohjeet > Eläimet > Eläinten terveys, tuonti ja vienti sekä merkitseminen ja rekisteröinti. Jos luet tämän ohjeen sähköistä versiota, lomakesivu löytyy [tästä](#).

Oman kunnan maaseutuelinkeinoasioita hoitavan viranomaisen osoite löytyy maaseutuviraston verkkosivuilta: www.mavi.fi > Tietoa meistä > Hae yhteistoiminta-alueesi

Rekisteröidytessä on ilmoitettava

- henkilötiedot (nimi, osoite, puhelinnumero, henkilö- tai Y-tunnus sekä kieli)
- eläinten pitopaikat (omistuksessa tai hallinnassa olevat)
- tuotantomuoto
- rekisteröinnin syy (tuotannon aloitus, keskeytys, uudelleen aloittaminen tai lopettaminen) ja aloitus-/lopetuspäivämäärä

Mikäli näissä tiedoissa tapahtuu muutoksia, on niistä viipymättä ilmoitettava kirjallisesti kunnan maaseutuelinkeinoviranomaiselle. Samoin jos eläinten pito keskeytyy vähintään kuuden kuukauden ajaksi, on siitä ilmoitettava em. rekisteröitymislomakkeella. Myös toiminnan uudelleen aloittamisesta tai kokonaan lopettamisesta on ilmoitettava.

Eläintenpitäjän rekisteröinnin tilanteen muutosilmoitus (esim. keskeyttäminen tai lopettaminen) on tehtävä 30 vuorokauden sisällä.

2.2. Pitopaikan rekisteröinti

Eläintenpitäjä ilmoittaa rekisteriin omistuksessaan tai kokonaan omassa hallinnassaan olevan eläinten pitopaikan paikkatietoineen, eläinlajin ja siihen liittyvän tuotantomuodon. Eläintenpitäjän hallinnassa olevasta pitopaikasta liitetään mukaan vuokrasopimus tai kirjallinen selvitys. Pitopaikka saa pitopaikan rekisteröimisen yhteydessä pitopaikkatunnuksen. Tunnusta käytetään ilmoitettaessa eläinten osto- ja myyntitapahtumia sekä pitopaikkojen välisiä siirtotapahtumia rekisteriin. Kukin pitopaikka saa vain yhden pitopaikkatunnuksen, vaikka pitopaikassa olisi omien eläinten lisäksi toisen eläintenpitäjän eläimiä

- Maatilán talouskeskus rekisteröidään ainoaksi pitopaikaksi, jos kaikki tuotantorakennukset ja laitumet ovat talouskeskuksessa tai sen läheisyydessä.
- Talouskeskuksesta erillään oleva tuotantoyksikkö tai laidunalue rekisteröidään erilliseksi pitopaikaksi silloin, kun kulku pitopaikkaan tapahtuu toisen eläintenpitäjän alueen kautta tai jos pitopaikka sijaitsee toisen tuottajan talouskeskuksessa.
- Jos pitopaikkana on metsälaidun tai saari, jolla ei ole peruslohkonumeroa, merkitään alue kartalle ja pitopaikka rekisteröidään normaalin peruslohkorekisteröinnin mukaisesti.

Evira on antanut tarkemman ohjeen pitopaikan määrittelystä. Ohje eräiden eläinrekistereiden pitopaikkatietojen muuttamismenettelystä löytyy osoitteesta: www.evira.fi > Eläimet > Eläinsuojelu ja eläinten pito > Merkitseminen ja rekisteröinti. Jos luet tämän ohjeen sähköistä versiota, pitopaikkaohje löytyy [tästä](#).

Eläinten terveys ja hyvinvointi -yksikkö

Lampaiden ja vuohien merkitsemis- ja rekisteröintiohje

Pitopaikan rekisteröiminen tapahtuu jättämällä täytetty lomake ”Tuotantoeläinten pitopaikat, rekisteröinti-/muutosilmoitus” kunnan maaseutuelinkeinoviranomaiselle. Lomakkeita saa kunnan maataloustoimistosta, tai internetistä osoitteesta: Evira > Tietoa Evirasta > Lomakkeet ja ohjeet > Eläimet > Eläinten terveys, tuonti ja vienti sekä merkitseminen ja rekisteröinti. Jos lue luet tämän ohjeen sähköistä versiota, lomakesivu löytyy [tästä](#).

Jos rekisteröidyn pitopaikan tiedoissa, pitopaikan omistus/hallintasuhteissa, eläinlajeissa, tuotantosuunnassa, tapahtuu muutoksia tai pitopaikka poistuu käytöstä, ilmoitetaan muutokset kunnan maaseutuelinkeinoviranomaiselle samalla lomakkeella kuin rekisteröintikin, ”Tuotantoeläinten pitopaikat, rekisteröinti-/muutosilmoitus”. Muutoksista on ilmoitettava 30 vuorokauden sisällä.

3 Lampaiden ja vuohien merkitseminen ja rekisteröinti

Kaikilla rekisteriin ilmoitetuilla eläimillä on yksilöllinen EU-tunnus ja jokainen lammas tai vuohi on merkittävä Eviran hyväksymillä korvamerkeillä. Eläintenpitäjä on vastuussa omistamiensa tai hallitsemiensa lampaiden ja vuohien asianmukaisesta merkitsemisestä. Merkitsemätöntä tai puutteellisesti merkittyä eläintä ei saa siirtää tai luovuttaa pitopaikasta, vastaanottaa pitopaikkaan tai ottaa kuljetettavaksi tai toimittaa teurastettavaksi.

Raatojen keräilijä voi edelleen ottaa vastaan merkitsemättömiä raatoja jos ne merkitään keräilijän tai hävityslaitoksen oman järjestelmänsä mukaisella tavalla.

3.1 Merkitsemisjärjestelmät

3.1.1 Merkitsemisjärjestelmä

Jokainen 9.7.2005 ja sen jälkeen syntynyt lammas ja vuohi on merkittävä kahdella Eviran hyväksymällä korvamerkillä. Merkit on kiinnitettävä viimeistään kuuden (6) kuukauden iässä, mutta aina ennen kuin eläin siirretään syntymätilaltaan.

Korvamerkissä oleva EU-tunnus muodostetaan merkkitilausjärjestelmässä merkkitilauksen yhteydessä. Suomalaisessa tunnuksessa on maakoodi FI ja 12 numeroa viranomaisen juoksevasta EU-tunnussarjasta. EU-tunnuksen perässä ilmoitetaan yksimerkkinen tarkistenumero. Tarkiste ei ole osa virallista EU-tunnusta, mutta se näkyy eläinluettelossa T-sarakkeessa. Tarkistenumero tulostetaan myös korvamerkkeihin (pl. alumiininen PAT-merkki, joka on ollut tilattavissa kevääseen 2011 saakka).

3.2.1.1 Yksinkertaistettu järjestelmä

Eläimelle riittää yksi korvamerkki jos se on tarkoitettu teurastettavaksi alle vuoden ikäisenä, eikä sitä siirretä syntymäpaikastaan ennen teurastusta.

3.2.1.2 Normaali järjestelmä

Jos eläin ehtii täyttää vuoden (12 kk) ennen kuin se lähetetään teurastettavaksi, on se merkittävä myös apumerkillä/toisella merkillä (korvausmerkki). Normaalia järjestelmää on käytettävä myös silloin, jos eläin myydään syntymätilalta eloon toiselle eläintenpitäjälle.

Eläinten terveys ja hyvinvointi -yksikkö

Lampaiden ja vuohien merkitsemis- ja rekisteröintiohje

3.1.2 Vanha merkitsemisjärjestelmä

Ennen 9.7.2005 syntyneet eläimet on voitu merkitä vanhan merkitsemisjärjestelmän mukaisella vanhalla EU-merkillä, jonka tunnus on muodostettu FI-maakodista, eläintenpitäjän merkintätunnuksesta (5 merkkiä) ja eläimen yksilöivästä korvanumerosta (4 numeroa) esim. FIAB12C0024.

Jokaiselle lammas- ja vuohirekisterissä olevalle vanhalle eläimelle on olemassa rekisterissä myös uudenmallinen EU-tunnus, joka on luotu automaattisesti siinä vaiheessa kun eläin on rekisteröity lammas- ja vuohirekisteriin. Jos vanhan järjestelmän mukaan merkitylle eläimelle joudutaan tilaamaan korvausmerkki, siihen tulostetaan uudenmallinen EU-tunnus. Vanhan järjestelmän mukaisesti merkittyä eläintä ei tarvitse merkitä kahdella merkillä.

3.2 Korvamerkkien tilaaminen

Eläintenpitäjän on huolehdittava siitä, että pitopaikassa on riittävästi korvamerkkejä lampaiden ja vuohien merkitsemistä varten. Säädösten mukaan vapaita merkkejä voi olla varalla noin vuoden käyttötarvetta vastaava määrä.

Korvamerkit tilataan internetissä lammas- ja vuohirekisterin merkkitilausjärjestelmällä, lomakkeella, puhelimitse asiakaspalvelusta (kts.kohta 4.1) tai hyväksytyyn ohjelmistotoimittajan sovelluksella.

Vapaiden korvamerkkien tilaustiedot

- tilaajan tila-/asiakastunnus
- tilaajan yhteystiedot
- y-tunnus
- järjestelmän valinta: yksinkertainen/normaali järjestelmä
- merkkitoimittaja
- merkkimalli
- merkin väri
- apumerkin vapaaehtoinen tunnus: juokseva korvanumero, EU-tunnuksen neljä viimeistä numeroa tai tyhjä kenttä, johon tilaaja voi itse kirjoittaa esim. eläimen nimen
- tilausmäärä

Korvausmerkkitilauksen tiedot

- tilaajan tila-/asiakastunnus
- tilaajan yhteystiedot
- y-tunnus
- eläimen EU-tunnus
- merkkityyppi: päämerkki, korvausmerkki, molemmat
- merkkitoimittaja
- merkkimalli
- väri
- apumerkin vapaaehtoinen tunnus: juokseva korvanumero, EU-tunnuksen neljä viimeistä numeroa tai tyhjä kenttä, johon tilaaja voi itse kirjoittaa esim. eläimen nimen

Korvamerkkipihdit tilataan suoraan merkkitoimittajalta. Jokaiselle merkkimallille on erilaiset pihdit.

Lisätietoa hyväksytyistä korvamerkeistä ja merkkitoimittajista löytyy internetsivulta:
www.evira.fi > Eläimet > Eläintensuojelu ja eläinten pito > Merkitseminen ja rekisteröinti >

Eläinten terveys ja hyvinvointi -yksikkö

Lampaiden ja vuohien merkitsemis- ja rekisteröintiohje

Lampaat ja vuohet > Korvamerkit. Jos lue luet tämän ohjeen sähköistä versiota, sivu löytyy [tästä](#).

Korvamerkkikauppa on eläintenpitäjän ja merkkitoimittajan välistä toimintaa. Asiakaspalvelu tai Evira ei vastaa toimintaan liittyvistä reklamaatioista. Korvamerkkien laaduntarkkailun takia Eviraa tai asiakaspalvelua voi kuitenkin tiedottaa mahdollisista palautteista koskien korvamerkkien laatua.

3.3 Korvamerkkien kiinnittäminen

Korvamerkki kiinnitetään huolellisesti isoja suonia varoen valmistajan lähettämien ohjeiden mukaan. Suosituksena on, että merkin naaraspuoli tulee etupuolelle ja urospuolen tappi lävistää korvalehden takaa eteenpäin, jotta tappi jää korvan sisäpuolelle suojaan takertumisilta aitalankoihin ja oksistoihin. Kiinnittämiseen on käytettävä kuhunkin merkkimalliin sopivia pihtejä. Lenkkimallisten merkkien kohdalla on myös korvan reunaan eli lenkin pohjaan jätettävä kasvuvaraa korvalle. Erittäin tärkeää on, että välineet ja merkit samoin kuin eläimen korvat ovat puhtaat merkkejä kiinnitettäessä.

3.3.1 Pudonnut korvamerkki

Pudonnutta korvamerkkiä ei saa kiinnittää uudelleen, vaan pudonneen merkin tilalle on viivytyksettä tilattava korvausmerkki eläimen omalle EU-tunnukselle. **Vapaita korvamerkkejä ei saa missään tilanteessa käyttää korvausmerkkeinä.** Kun korvausmerkki on saapunut tilalle, on se viivytyksettä kiinnitettävä asianomaisen eläimen korvaan.

3.3.2 Vahingoittunut tai virheellisesti kiinnitetty korvamerkki

a) Korvamerkki on vahingoittunut, jos se on repeytynyt tai muuten muuttunut lukukelvottomaksi. Vahingoittunut korvamerkki on poistettava ja korvattava.

b) Korvamerkki on virheellisesti kiinnitetty, jos eläin on merkitty sellaisella korvamerkillä, joka on jo aiemmin rekisteröity toiselle eläimelle. Myös silloin, kun merkitsemisen yhteydessä korvamerkkiparit hajoavat ja eläimille kiinnitetään korviin eri EU-tunnuksia sisältävät korvamerkit tai niiden puolikkaat, on korvamerkki kiinnitetty virheellisesti. Virheellisesti kiinnitetty korvamerkki on poistettava ja eläimelle on tilattava korvausmerkki tunnuksella, jolla eläin on rekisteröity.

3.3.3 Repeytyneet korvat

Jos lampaan tai vuohen korva/korvat ovat niin pahasti repeytyneet, ettei niihin tämän vuoksi enää voi kiinnittää merkkejä, on korvan/korvien repeytymisestä tehtävä merkintä eläinluetteloon kyseisen eläimen tietorivin kohdalle. Pudonneiden korvamerkkien tilalle on tilattava korvausmerkit, vaikka niitä ei voisikaan enää kiinnittää ao. eläimen korviin.

Tällainen eläin on loppuelämänsä puutteellisesti merkitty eikä sitä saa myydä eloon toiselle eläintenpitäjälle.

Jos repeytyneitä korvia käytetään eläimen puutteellisen merkinnän perusteluna, on syytä muistaa, että valvontatilanteessa valvoja harkitsee, onko poikkeukselle perusteita. Samoin teurastamossa tarkastuseläinlääkäri tekee aina oman arvionsa eläimen merkinnän asianmukaisuudesta tai puutteellisuudesta.

Eläinten terveys ja hyvinvointi -yksikkö

Lampaiden ja vuohien merkitsemis- ja rekisteröintiohje

3.4 Ulkomaiset korvamerkkit

Muista EU:n jäsenmaista ja Norjasta (ks. kohta 4.3.6 Tuonti-ilmoitus) tuodut lampaat tai vuohet säilyttävät alkuperäiset korvamerkkinsä. Tuontieläimillä ei ole välttämättä rekisterissä tarkistenumeroa (T- sarake), koska se ei ole kaikissa jäsenmaissa käytössä.

EU:n ulkopuolisista maista tuodun lampaan ja vuohen alkuperäiset korvamerkkit poistetaan ja korvataan eläintenpitäjän vapaalla korvamerkillä tulopitopaikassa viimeistään 14. päivänä maahan saapumisesta. Eläintenpitäjän tulee jo ennen tuontia huolehtia, että hänellä on riittävä määrä vapaita merkkejä EU:n ulkopuolisista maista tuotavien eläinten merkitsemistä varten.

3.5 Korvamerkkien hävittäminen

Eläintenpitäjä on velvollinen huolehtimaan pudonneiden, mitättömien tai muuten tarpeettomiksi käyneiden korvamerkkien hävittämisestä niin, ettei merkkejä ole mahdollista ottaa enää uudelleen käyttöön. Katraan myyminen toiselle eläintenpitäjälle ei oikeuta luovuttaman vapaina olevia merkkejä eläinten mukana niiden uudelle omistajalle, koska merkit on kytketty niiden tilaajan tunnukseseen.

4 Lammas- ja vuohirekisteri (Eläintietojärjestelmä)

4.1 Ilmoituskanavat

- Lammas- ja vuohisovellus osoitteessa <https://niemi.mmm.fi/elain/> (eläintenpitäjäversio)
 - Eläintenpitäjien käyttöoikeuksia hallinnoi oman kunnan maaseutuelinkeinoviranomainen
 - Viranomaisten, teurastamoiden ja välittäjien käyttäjätunnukset myöntää Evira pääsynhallintaohjelman kautta osoitteessa <https://paha.mmm.tike.fi>.
Käyttäjätuki: paasynhallinta@evira.fi.
- Paperilomakkeet
Lomakkeita voi tilata asiakaspalvelusta tai niitä voi tulostaa Eviran internetsivuilta: Evira > Tietoa Evirasta > Lomakkeet ja ohjeet > Eläimet > Eläinten terveys, tuonti ja vienti sekä merkitseminen ja rekisteröinti. Jos lue luet tämän oppaan sähköistä versiota, lomakesivu löytyy [tästä](#).
- Lammas- ja vuohirekisterin asiakaspalvelu
Asiakaspalvelu auttaa rekisterin ongelmatilanteissa.
puh. 09 85666 002 (aukioloaika 8.15-16.00)
fax: 09 271 0035
osoite: Suomen Maatalouden Laskentakeskus/ Lammas- ja vuohirekisteri, PL 25, 01301 VANTAA
sähköposti: lammasvuohi@mloy.fi
- Ohjelmistotoimittajien sovellukset
 - Nettifarmi (www.nettifarmi.fi)
 - WebLammas, WebVuohi (www.proagria.fi)

4.2 Ilmoitusaika

Eläintenpitäjien on ilmoitettava omistuksessaan tai hallinnassaan olevien eläinten tapahtumat eli poikimiset, poistot, ostot, siirrot, löytymiset ja ulkomailta tuonnit rekisteriin edellä mainittuja ilmoituskanavia käyttäen.

Eläinten terveys ja hyvinvointi -yksikkö

Lampaiden ja vuohien merkitsemis- ja rekisteröintiohje

Ilmoitus on tehtävä viimeistään seitsemäntenä (7.) päivänä tapahtumasta. Poikkeuksena on yksilön syntymäilmoitus (emän poikimisilmoitus), jolla ilmoitetaan millä EU-tunnuksella jälkeläiset rekisteröidään ja merkitään. Eläin on rekisteröitävä viimeistään kuuden kuukauden iässä (182,5 vrk), mutta jos eläin siirretään syntymäpaikastaan ennen tuota ikää, on se rekisteröitävä ja merkittävä ennen siirtoa.

Viivepäivien laskenta aloitetaan tapahtumapäivää seuraavasta päivästä. Lomakkeen on oltava asiakaspalvelussa määräajan sisällä. Suositeltavin tapa on ilmoittaa internetsovelluksen kautta, jolloin tiedot rekisteriin päivittyvät heti. Lomakkeella ilmoitettaessa on syytä muistaa, että postin kulkuun ja tietojen tallennukseen voi kulua useita päiviä. Rekisteristä tulostettavan eläinluettelon ajantasaisuuden kannalta olisi suotavaa, että karitsat ja kilit rekisteröitäisiin selkeästi ennen puolen vuoden ikää.

4.3 Ilmoitukset

Lomakkeiden liitteenä ovat täyttöohjeet ja selityksiä tarvittaville tiedoille. Käytettävissä ovat poikimisilmoitus, ostoilmoitus, siirtoilmoitus, poistoilmoitus, löytymisilmoitus ja tuonti-ilmoitus sekä tarvittaessa käytettävä Käyttötiedot-ilmoitus.

Taulukko 1. Ilmoituskoodisto

Sukupuoli	Rotu	Käyttö	Eläinlaji	Poistotapa	Hävitystapa
0 Uros	01 Suomenlammas/ suomenvuohi, kääpiövuohi	1 Maidontuotanto	20 Lammas	1 Myyty teuraaksi	0 Hautaus
1 Naaras	02 Kainuunharmaa	3 Lihantuotanto	30 Vuohi	2 Myyty eloon	1 Poltto
	03 Texel	4 Jalostus tai siitos	31 Kääpiövuohi	3 Teurastettu tilalla	3 Käsittelylaitos
	04 Rygja	5 Koe-eläin		4 Kuollut tilalla	4 Raatokeräily
	05 Oxford Down	6 Villantuotanto		5 Kadonnut	
	06 Dorset	7 Turkistuotanto		6 Viety ulkomaille	
	07 Ahvenanmaanlammas	8 Lemmikki/ harraste		8 Lopetettu tilalla	
	08 Shropshire	9 Muu käyttö			
	09 Ruotsalainen turkis- lammas				
	10 Dala				
	11 Steiger				
	12 Itäfriisiläinen				
	13 Mufloni				
	14 Leicester				
	15 Merino				
	16 Suffolk				
	17 Olde English Babydoll Sheep				
	97 Tuntematon				
	98 Risteytys				
	99 Muu				

4.3.1 Poikimisilmoitus

Karitsa tai kili rekisteröidään emän poikimisilmoituksella. Tällöin ilmoitetaan, mikä EU-tunnus jälkeläiselle varataan eläintenpitäjän vapaiden merkkien luettelosta. Eläin on rekisteröitävä ja merkit on kiinnitettävä viimeistään puolen vuoden iässä. Jos karitsa tai

Eläinten terveys ja hyvinvointi -yksikkö

Lampaiden ja vuohien merkitsemis- ja rekisteröintiohje

kili siirretään syntymäpaikastaan ennen kuuden kuukauden ikää, on sen oltava asianmukaisesti rekisteröity ja merkitty ennen lähtöä.

Jos karitsa tai kili on jo ehditty rekisteröidä tietyllä vapaalla merkillä ja eläin kuolee puolen vuoden sisällä syntymästään, on sille tehtävä normaali poistoilmoitus poistotapoi-
neen ja sille varatut merkit on ehdottomasti hävitettävä, vaikka niitä ei olisi vielä kiinnitetty eläimen korviin.

Poikimisilmoituksessa ilmoitetaan myös kuolleina syntyneet ja ne, jotka ovat syntyneet elävinä, mutta ovat kuolleet ennen kuin niistä on tehty syntymäilmoitusta eli emän poikimisilmoitusta.

4.3.2 Poistoilmoitus

Poistoilmoituslomakkeella ilmoitetaan eläimen poistamisesta eläintenpitäjältä. Eläin myydään joko eloon tai teuraaksi, eläin teurastetaan kotona, eläin kuolee tai se lopetetaan pitopaikassaan tai se on kadonnut. Myös ulkomaille viennit ilmoitetaan tällä ilmoituksella.

Eläin ilmoitetaan lopetetuksi, kun se joudutaan lopettamaan tilalla eikä sen ruhoa oteta elintarvikekäyttöön. Tällöin myös hävitystapa on ilmoitettava. Eläimet, jotka häviävät esim. laiturilta petojen syömänä, ilmoitetaan poistotavalla kadonnut. Kun eläin toimitetaan teuraaksi ja sen lihat palautetaan eläintenpitäjälle, on poistotapa poisto teuraaksi. Kun eläin teurastetaan kotona eläintenpitäjän tai rahtiteurastajan toimesta, on poistotapa tilalla teurastettu.

Poistoilmoituksessa, EU-tunnuksen ja päivämäärän lisäksi, kellonaika kannattaa antaa silloin, kun saman päivän aikana eläimestä on tehty useampi ilmoitus, jotka on järjestelmässä saatava oikeaan aikajärjestykseen. Kun eläin myydään eloon toiselle eläintenpitäjälle, on poistoilmoituksessa oltava ostajan tila- tai asiakastunnus, joka jokaisella rekisteröityneellä eläintenpitäjällä on oltava. Välittäjien ja teurastamoiden tunnuslista on Eviran internetsivuilla ja sen voi myös tilata Asiakaspalvelusta. Eri poistotapojen koodit löytyvät taulukosta 1 (s.7).

Lampaat ja vuohet kuuluvat pääsääntöisesti raatokeräilyn piiriin. Keräilyalueesta jäävät pois ne syrjäisiksi luokitellut alueet, joissa eläintiheys on alhainen tai kulkuyhteydet erittäin vaikeat. Tähän kuuluvat Ahvenanmaa, Lapin lääni, suuri osa Saimaan saaria sekä seuraavat kunnat Oulun läänin alueelta: Kuusamo, Taivalkoski, Hyrynsalmi, Kuhmo, Suomussalmi, Ristijärvi, Puolanka, Pudasjärvi, Kiiminki ja li.

2013 voimaan tullut asetus (MMM 1192/2011) velvoittaa lampaiden ja vuohien teurasjätteen hävittämiseen asetuksen mukaisella tavalla. Teurasjätteitä ei saa enää haudata keräilyalueella, vaan ne on toimitettava hävityslaitokseen. Yksittäisen eläimen teurasjätteet voi antaa ravinnoksi eläintenpitäjän omalle koiralle.

Myös itsestään kuolleen eläimen hävitystapa on ilmoitettava. Keräilyalueen ulkopuolella kuollut eläin voidaan haudata tilalle ja hautaamisesta on tällöin tehtävä kirjallinen ilmoitus kunnaneläinlääkärille. Hautaamisen tulee tapahtua annettujen ohjeiden mukaisesti ja eläintenpitäjän tulee pitää kirjaa hautaamisesta eläimistä. Ainoastaan kuolleena syntyneet karitsat ja kilit saa haudata ilman ilmoitusta kunnaneläinlääkärille. Talvella kuolleena syntyneet eläimet voidaan pakastaa, ja niiden hautaus voidaan tehdä keväällä maan sulaessa. Lampaan tai vuohen hävittäminen polttamalla on sallittua ainoastaan märehitöiden polttamiseen hyväksytyssä erityisehdot täyttävässä polttolaitok-

Eläinten terveys ja hyvinvointi -yksikkö

Lampaiden ja vuohien merkitsemis- ja rekisteröintiohje

nessä. Lampaan tai vuohen raatoa ei saa viedä haaskapaikalle, vaikka eläintenpitäjällä olisikin sellainen käytössään.

Jos eläimen kuolinsyy on epäselvä, on otettava yhteys kunnaneläinlääkäriin, joka varmistaa, ettei kuolinsyynä ole vastustettava eläintauti. Tällöin kunnaneläinlääkäri huolehtii tarvittavasta näytteenotosta ja näytteiden lähettämisestä Eviraan tutkittavaksi.

4.3.3 Siirtoilmoitus

Kun eläin siirretään pitopaikasta toiseen saman eläintenpitäjän omistuksessa, tehdään tapahtumasta siirtoilmoitus. Päivämäärän lisäksi kellonaika ilmoitetaan, jos samana päivänä eläimestä/eläimistä on useampi siirto, oikean sijaintipaikkajärjestyksen rekisteröimiseksi.

4.3.4 Ostoilmoitus

Ostoilmoituksessa ilmoitetaan eläimen EU-tunnus, tulopitopaikka, tapahtumapäivä, myyjän tunnus ja eläimen käyttötarkoitus. Ostoeläin on oltava asianmukaisesti merkitty ja rekisteröity ennen ostotapahtumaa.

4.3.5 Löytymisilmoitus

Löytymisilmoituksella palautetaan kadonneeksi ilmoitettu eläin eläintenpitäjän eläinlitalle. Löytymisilmoituksen pystyy tekemään vain asiakaspalvelu.

4.3.6 Tuonti-ilmoitus

Tuonti-ilmoitus tehdään, kun eläin tuodaan ulkomailta Suomeen. Tuonti-ilmoitus suositellaan tehtäväksi paperilomakkeella, joka toimitetaan Lammas- ja vuohirekisterin asiakaspalveluun.

Norja ja Sveitsi ovat ETA-maita ja ne rinnastetaan EU:n sisäiseen kauppaan. Norjasta ja Sveitsistä tulevia eläimiä ei merkitä uudelleen, vaan ne säilyttävät omat alkuperäiset merkkinsä, samoin kuin EU:n jäsenmaista tuodut eläimet.

Lampaiden ja vuohien tuontivaatimuksista löytyy lisää tietoa Eviran internetsivuilta: www.evira.fi > Eläimet > Tuonti ja vienti. Jos lue luet tämän ohjeen sähköistä versiota, sivu löytyy [tästä](#).

4.3.7 Käyttötiedot-ilmoitus

Eläimen haltijakohtaisia tietoja pystytään muuttamaan käyttötiedot-ilmoituksella. Muokattavia tietoja ovat eläimen nimi, korvanumero ja käyttötarkoitus. Ilmoituksella pystyy muuttamaan useamman eläimen käyttötiedot yhdellä ilmoituksella.

4.3.8 Muiden toimijoiden ilmoitukset

Muita rekisteriin tehtäviä ilmoituksia ovat hävitysilmoitus, teurastusilmoitus ja välitysilmoitus. Hävityslaitos tekee hävitysilmoitukset lampaiden ja vuohien ruhoista. Teurastamot ja välittäjät tekevät teurastus- ja välitysilmoitukset teurastamistaan ja välittämistään eläimistä.

Eläintenpitäjä pystyy näkemään lammas- ja vuohirekisterisovelluksella omien eläintensä teurastamoiden tekemien teurastusilmoitusten oleelliset tiedot esim. ruhopainon ja teurastuspäivän.

Eläinten terveys ja hyvinvointi -yksikkö

Lampaiden ja vuohien merkitsemis- ja rekisteröintiohje

5 Pitopaikkakohtainen eläinluettelo

Eläintenpitäjän on pidettävä ajantasaista, pitopaikkakohtaista eläinluetteloa. Kaikki tapahtumat on kirjattava eläinluetteloon viimeistään kolmantena (3.) päivänä tapahtumapäivästä. Uusien vapaiden korvamerkkien luettelo liitetään osaksi eläinluetteloa.

Virallinen eläinluettelo ja vapaiden merkkien luettelo ovat tulostettavissa lammas- ja vuohirekisteristä. Luettelot voi myös tilata asiakaspalvelusta. Eläinluetteloon tulostuvat kaikki eläintenpitäjän hallussa olevat/olleet eläimet tietyllä aikavälillä. Eläinluetteloon saa tehdä omia merkintöjä ja eläinluetteloksi voidaan katsoa myös eläintenpitäjän itsensä ylläpitämä luettelo pitopaikan eläimistä. Tällöin luettelosta on käytävä ilmi kaikki vastaavat tiedot kuin rekisteristä saatavasta virallisesta eläinluettelosta. Tyhjä eläinluettelolomakemalli löytyy Eviran lomakesivuilta.

Pakollisia eläinluettelosta löydyttäviä tietoja ovat: EU-tunnus (vanha EU-tunnus), eläinlaji, rotu, sukupuoli, syntymäaika, käyttö, emän EU-tunnus, tulopäivä (ostopäivä) jos eläin on ostettu tai tuotu, edellisen omistajan tila-, asiakas-, tai eläinvälittäjä-tunnus jos eläin on ostettu, poistopäivä jos eläin on poistettu tilalta (myyty, kuollut tai teurastettu tilalla) ja seuraavan omistajan tila-, asiakas- tai eläinvälittäjä-tunnus jos eläin on myyty.

Vapaaehtoisia tietoja ovat eläimen nimi, korvanumero, emän nimi, isän nimi, rotu ja EU-tunnus. Isätieto ei ole pakollinen. Yksilön pakollinen rotutieto perustuu omistajan omaan ilmoitukseen.

Eläintenpitäjän on säilytettävä eläinluettelon tietoja kuluvan vuoden lisäksi kolme seuraavaa kalenterivuotta. Säilytysaika lasketaan alkavaksi eläinluetteloon tehdystä viimeisimmästä merkinnästä.

6 Merkitsemisen ja rekisteröinnin valvonta

Valvonta perustuu lakiin eläintunnistusjärjestelmästä (238/2010), neuvoston asetukseen 21/2004 lammas- ja vuohieläinten tunnistus- ja rekisteröintijärjestelmästä sekä komission asetukseen 1505/2006 neuvoston asetuksen täytäntöönpanosta.

Valvonta on pääosin paikan päällä suoritettavaa valvontaa, jossa tarkastetaan lammas- ja/tai vuohieläintenpitäjäksi ja –pitopaikaksi rekisteröityminen, lampaiden/vuohien merkitseminen ja rekisteröinti, tapahtumien ilmoittaminen rekisteriin ja pitopaikassa pidettävä eläinluettelo sekä vapaiden merkkien luettelo.

Lampaiden ja vuohien merkinnän ja rekisteröinnin lainsäädännön noudattamatta jättämisestä aiheutuu eläintenpitäjälle seuraamuksia, joiden ankaruus riippuu laiminlyönnin vakavuudesta. Eläintenpitäjälle voi aiheutua säännösten noudattamatta jättämisestä taloudellisia seuraamuksia EU:n tukijärjestelmiin liittyvien täydentävien ehtojen kautta tai jopa rikosoikeudellisia seuraamuksia.

Palkkioihin kohdistuvista seuraamuksista päättävät ELY-keskusten valvojat (tukijärjestelmät) sekä läänineläinlääkärit (lampaiden ja vuohien merkitsemis- ja rekisteröintijärjestelmä) EU:n ja maa- ja metsätalousministeriön säädösten mukaisesti. Eri tukijärjestelmien valvonnoista ja niihin liittyvistä seuraamuksista on kerrottu kunkin tukijärjestelmän hakuohjeissa.